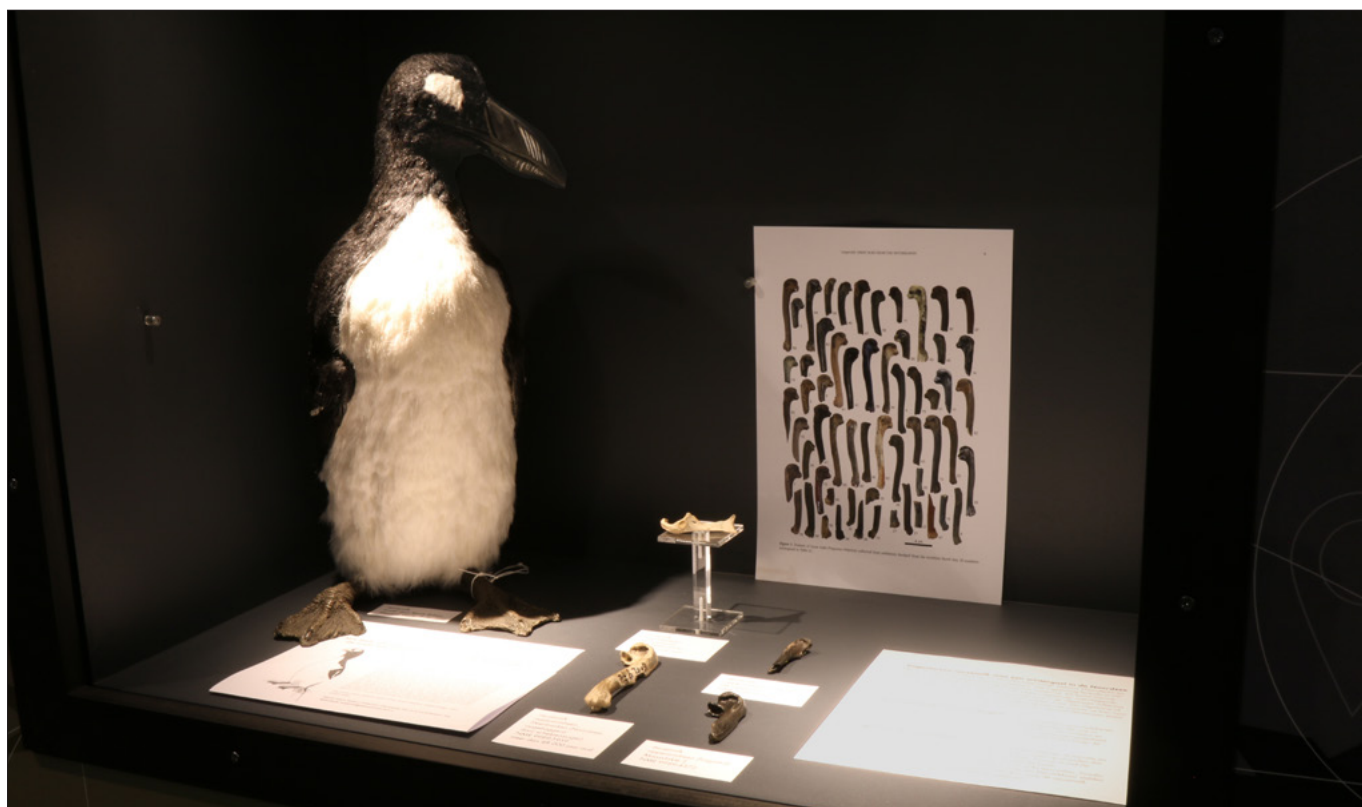

Over reuzenalken en samenwerken

Bram Langeveld [conservator, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; langeveld@hetnatuurhistorisch.nl]

▲ In de aanwinstenvitrine van *Opgeraapt Opgivist Uitgehakt* worden enkele reuzenalkbotjes samen met een model van de uitgestorven vogel tentoongesteld. (Bram Langeveld)

In 2016 schreef ik in mijn eerste bijdrage aan *Straatgras* over botjes van de reuzenalk (*Pinguinus impennis*). Het artikel ging over fossiele resten die recentelijk aan de collectie waren toegevoegd en onderwerp van onderzoek vormden (Langeveld 2016). Ruim vier jaar later is dat onderzoek naar het voorkomen van deze uitgestorven vogel in de zuidelijke Noordzee (eindelijk) afgerond met een publicatie in het vogeltijdschrift *Ardea* (Langeveld 2020). Daarin publiceerde ik 91 (sub)fossiele botten van 15 vindplaatsen en met vier ¹⁴C-dateringen (ruim 3000 tot meer dan 48.000 jaar oud). De conclusie luidt dat de reuzenalk in de zuidelijke Noordzee geen zeldzame dwaalgast was zoals op basis van het tot dan toe bekende schaarse materiaal het geval leek, maar waarschijnlijk een algemene of geregelde wintergast gedurende de afgelopen millennia.

Samenwerking

'Zeldzaam' is een relatief begrip. Voor die 91 botjes waren wel 30 fossielenver-

zamelaars nodig, die gezamenlijk naar schatting ruim 25.000 uur zochten op 15 strandlocaties tussen Cadzand en Zandvoort. Dat komt overeen met 2 jaar en 10 maanden 24 uur per dag zoeken... Elk botje kostte gemiddeld zo'n 270 uur. Er zijn inmiddels meer dan 100 reuzenalkbotjes van de Nederlandse stranden bekend, waarvan er 24 (deels als afgietsel) in de collectie van Het Natuurhistorisch bewaard worden. Zonder de verzamelaars op het strand hadden we nooit een beter beeld gehad van de reuzenalk in de zuidelijke Noordzee. Deze *citizen scientists* redden ons gezamenlijk paleontologisch erfgoed. Ik ben hen dan ook heel veel dank verschuldigd voor hun gastvrijheid, het delen, uitlenen en soms zelfs aan Het Natuurhistorisch doneren van hun vondsten. Die samenwerking tussen onderzoekers en fossielenverzamelaars is cruciaal en levert beide partijen iets op: de onderzoeker heeft (meer) materiaal om te bestuderen en de verzamelaar krijgt fatsoenlijke determinaties en meer informatie over de vondsten.

Juist doordat in Nederland - in tegenstelling tot in veel andere landen - het verzamelen van fossielen niet bij wet aan banden is gelegd, is hier in de afgelopen decennia een grote en levendige gemeenschap van fossielenverzamelaars ontstaan die allemaal fossielen veiligstellen en deels ook zelf onderzoeken en publiceren. Zonder hen zouden de stellingen in museumdepots leeg blijven; veel verzamelaars doneren hun collectie immers uiteindelijk. Ook zou onze kennis van de Nederlandse paleontologie veel beperkter zijn. Het reuzenalkonderzoek vormt slechts een voorbeeld, maar denk bijvoorbeeld ook aan de jongste kaak van een sabeltandkat uit Europa (NMR 9991-1695), die door vissers werd opgevist en daarna door honorair conservator Klaas Post en honorair onderzoeker Dick Mol herkend en onderzocht werd. Of het unieke kaakfragment (NMR 9991-10537) van een makaak van Maasvlakte 2 (Moeliker & Reumer 2014). Of de uiterst zeldzame vondsten van mosasaurus skeletten in de Krijtgroeven rond

▲ Opperarmbeenderen van de reuzenalk van het Nederlandse strand. (Bram Langeveld)

Maastricht. De lijst is eindeloos; zonder privéverzamelaars zouden al deze fossielen simpelweg nooit gevonden zijn (Haug *et al.* 2020). Sterker nog, dan zouden ze waarschijnlijk onontdekt kapot geërodeerd zijn of zelfs de cementmolen ingegaan zijn en daarmee zouden ze voor altijd verloren zijn voor de wetenschap! Die fijne samenwerking in paleontologisch Nederland is echt goud waard en moeten we koesteren. ◀

Literatuur

Haug, C. *et al.* 2020 - Comment on the letter of the Society of Vertebrate Paleontology (SVP) dated April 21, 2020 regarding "Fossils from conflict zones and reproducibility of fossil-based scientific data": the importance of private collections - *Paläontologische Zeitschrift* 94: 413-429

Langeveld, B. 2016 - Uitgestorven reuzenalk bereikt de collectie - *Straatgras* 28-1:18-19

Langeveld, B.W. 2020 - New finds, sites and radiocarbon dates of skeletal remains of the Great Auk *Pinguinus impennis* from The Netherlands - *Ardea* 108: 5-19

Moeliker, K. & Reumer, J. 2014 - De maak van Maasvlakte 2: unieke vondst bewijst nut 'oervondstchecker' - *Straatgras* 26-2: 18